

2003 ERAB VIDES AIZSARDZĪBAS POLITIKA

I. ERAB Vides aizsardzības pilnvaras un politikas mērķi

1. Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) dibināšanas līguma 1. pantā teikts, ka ERAB mērķis ir “veicināt pāreju uz atvērtu tirgus ekonomiku, kā arī atbalstīt privāto iniciatīvu un uzņēmējdarbību Centrālās un Austrumeiropas valstīs”. ERAB ievēro arī Līguma 2.1 vii pantu, un “visās savas darbības jomās atbalsta videi draudzīgu un ilgtspējīgu attīstību”. Papildus ekoloģiski ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai, “Banka visās savās operācijās ievēro drošus banku darbības principus” (13 i pants) un “Banka neuzņemas nekādu finansēšanu ... ja pieteicējs var saņemt pietiekamu finansējumu ... no citiem avotiem ar tādiem noteikumiem un nosacījumiem, kādus Banka atzīst par pamatotiem” (13 vii pants).
2. ERAB atzīst, ka ilgtspējīga attīstība ir stabilas uzņēmējdarbības vadības pamataspekts un ka ekonomikas attīstība ir cieši saistīta ar apkārtējās vides saglabāšanu. ERAB arī norāda, ka ilgtspējīga attīstība ir viena no galvenajām tās darbības prioritātēm. Bankas turpmākā darbība un politika tiks virzīta, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību, kā arī apmierinātu šodienas vajadzības, nekaitējot vajadzībām nākotnē.
3. Saskaņā ar Bankas pilnvarojumu sekmēt ekoloģiski pamatotu un ilgtspējīgu attīstību, jēdziens "apkārtējā vide" šajos Noteikumos tiek lietots plašākā nozīmē, ietverot ne tikai ekoloģiskos aspektus, bet arī strādājošo aizsardzības jautājumus¹ un dažādus vietējo pašvaldību jautājumus, kā piemēram kultūras vērtības, iedzīvotāju piespiedu pārcelšanos un citas pamatiedzīvotāju problēmas².

II. Vispārējie principi

4. Izmantojot ekoloģisko novērtējumu, ERAB centīsies panākt, lai Bankas finansētie projekti būtu videi draudzīgi, lai tie tiktu īstenoti ievērojot esošās regulātoru prasības, un lai projektu ieviešanas gaitā tiktu kontrolēta to ietekme uz apkārtējo vidi. Banka pievērsīs īpašu uzmanību tam, lai tiktu ievēroti atbilstoši un efektīvi migrācijas pasākumi un apkārtējās vides jautājumu pārzināšana, jo šiem jautājumiem var būt kā juridiska un finansiāla, tā arī ekoloģiska saistība. Ar tās finansēto projektu starpniecību, Banka centīsies ne tikai uzlabot ekonomisko situāciju, bet arī pozitīvi ietekmēt apkārtējo vidi.

Tādēļ ERAB ir skaidri noteikusi, ka projekts var tikt noraidīts, ja tā ieviešanas gaitā varētu rasties nozīmīgas ekoloģiskas problēmas, vai ja ierosinātais projekts apmierinošā veidā nerisina esošās apkārtējās vides problēmas.

5. ERAB piešķir īpašu nozīmi tam, lai tiktu efektīvi izmantoti enerģijas un dabas resursi, samazināti atkritumi, atkārtota “brūno lauku” izmantošana, atjaunoti

¹ Ieskaitot veselības un drošības noteikumus darba vietās, kaitīgu bērnu darbu, piespiedu darbu un diskriminējošu praksi.

² Nosakot kultūras vērtību, piespiedu pārcelšanās un pamatiedzīvotāju tautu definīcijas, ERAB atsaucas uz IFC OPN 11.03 par kultūras vērtībām [1986. gada augusts], IFC OD 4.30 par piespiedu pārcelšanos [1990. gada jūnijs] un IFC OD 4.20 par pamatiedzīvotāju tautām [1991. gada septembris].

resursi un notiktu resursu reģenerācija, otrreizēja izejvielu pārstrāde un lai tās finansētajos projektos izmantotu tīras izejvielas.

6. ERAB atbalsta saudzīgu dabisko bioresursu, piemēram, savvaļas dzīvnieku, zivju un mežu pārvaldību un ilgstošu izmantošanu un centīsies savā darbībā iekļaut pasākumus, kas pasargātu un, ja iespējams, uzlabotu dabiskos biotopus un ar tiem saistīto bioloģisko daudzveidību.
7. Izmantojot tehniskās sadarbības programmu, ERAB piedāvās apmācību programmas un citus mehānismus tās finansēto projektu vadības uzlabošanai, kā arī lai izveidotu nepieciešamo bāzi apkārtējās vides aizsardzībai valstīs, kurās realizē tās projektus.
8. ERAB, ar Bankas finansētu projektu starpniecību, aktīvi piedalīsies attiecīgo starptautisko vides aizsardzības tiesību principu un noteikumu ieviešanā. Šie principi un noteikumi ir izklāstīti tādos dokumentos kā līgumi, konvencijas un daudzpusējie, reģionālie vai divpusējie nolīgumi, kā arī attiecīgie neobligātie dokumenti.
9. ERAB darbojas kopā ar citām starptautiskajām finanšu institūcijām, Eiropas Savienību, donoriem, ANO institūcijām un citām organizācijām, sekmējot saskaņotu pieeju, efektīvi iejaucoties apkārtējā vidē reģionā, ieskaitot nopietnu ekoloģisku problēmu risināšanu.
10. ERAB uzskata, ka atsevišķās valstīs nepieciešams veikt strukturālas izmaiņas, lai nodrošinātu videi nekaitīgu un ilgtspējīgu attīstību. ERAB uzskata, ka progresu ilgtspējīgas attīstības virzienā vislabāk var sasniegt, darbojoties ar stabilu regulējošu un politisku struktūru, kurā tiktu izmantoti tirgus mehānismi, lai sekmētu vides aizsardzību un nodrošinātu sociālās drošības pasākumus neaizsargātajai sabiedrības daļai. Atzīstot ciešo saistību starp ekoloģisko prasību ievērošanu, efektīvu komercdarbību un labām konkurētspējām, ERAB iedrošina un atbalsta valdības informēt un brīdināt privātpersonas un uzņēmumus, jo īpaši, ar Bankas finansētu projektu un tehniskās sadarbības projektu starpniecību.
11. Saskaņā ar publiskās informācijas politiku, ERAB atbalsta dialogu ar saviem partneriem, ieskaitot sponsorus un citus projektu dalībniekus, valdības pārstāvjus un biznesa partnerus, citas starptautiskās institūcijas un pilsonisko sabiedrību kopumā. Attiecībā uz publisko informāciju un konsultācijām ERAB ievēro četrus pamatprincipus. Tie ir: i) atklātums, ii) pilnvarojuma ievērošana un atskaitīšanās akcionāriem; iii) vēlēšanās klausīties un komentāru uztveres spēja un iv) garantēta uzņēmējdarbības pieeja uzdevuma īstenošanā. Lai izpildītu ERAB Dibināšanas līguma 1. pantā izklāstītos uzdevumus, ERAB atbalstīs UNECE konvencijā „Par brīvu pieeju informācijai, par sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem” un UNECE konvencijā „Par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā” noteiktās pamatnostādnes.
12. Iekšējās operācijās ERAB centīsies piemērot vislabāko praksi vides pārvaldībā, tas ir efektīvi izmantot enerģiju un citus dabas resursus, otrreizējo pārstrādi, kā arī samazināt atkritumu apjomu. ERAB sadarbosies ar tādiem piegādātājiem un apakšuzņēmējiem, kuri ievēros attiecīgus ekoloģiskos principus. Šī politika tiks ievērota kā ERAB pārvaldē, tā arī tās pārstāvniecībās.

III. Stratēģiskie virzieni

13. Lai izpildītu savu uzdevumu, sasniegtu politiskos mērķus un ievērotu vispārējos principus, ERAB savu stratēģisko darbību ir noteikusi četros virzienos: (A) integrēt projektu ciklā apkārtējās vides aizsardzības pasākumus; (B) visos sektoros sekmēt ekoloģiski pamatotas investīcijas; (C) noteikt galvenos vides aizsardzības virzienus ERAB nozaru un valstu stratēģiju dokumentos un tehniskās sadarbības pasākumos; un (D) izveidot partnerattiecības, lai risinātu reģionālās un globālās vides problēmas.

A. Integrēt projektu ciklā apkārtējās vides aizsardzības pasākumus

(a) Ekoloģiskā novērtējuma process

14. ERAB finansētie projekti saņem ekoloģisko novērtējumu, lai Banka izlemtu, vai finansējums jāpiešķir, un, ja jāpiešķir, tad kādā veidā apkārtējās vides jautājumi jāiestrādā projekta finansēšanā, plānošanā un īstenošanā. ERAB atbalsta piesardzīgu pieeju vides ietekmes faktoram. Ekoloģiskā novērtējuma slēdzienam jāapstiprina, ka katrs projekts, kurā ERAB investēs, tiks īstenots saudzējot apkārtējo vidi. Projekta sponsori ir atbildīgi, lai ERAB saņemtu visu informāciju, kas nepieciešama, lai veiktu ekoloģisko novērtējumu atbilstoši ERAB prasībām.

15. Pārbaude

Pirmais solis ERAB ekoloģiskā novērtējuma procesā ir pārbaude. Pārbaudes rezultātā tiek identificētas potenciālās vides problēmas, kas var rasties projekta realizācijas gaitā, kā arī precizēts nepieciešamais informācijas apjoms, kas ļautu izvērtēt ekoloģisko risku, noteikumus un atbildību, kā arī jebkādu negatīvu ietekmi uz vidi un citas problēmas.

Pārbaudes rezultātā tiek arī identificēti iespējamie vides uzlabojumi, ko varētu iestrādāt ierosinātajos projektos. Tā varētu būt iespēja ražot tīrāku produkciju, energoefektivitāte, atkritumu apjoma samazinājums, siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazinājums, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un uzlabošana, kā arī cita veida pozitīva ietekme uz apkārtējo vidi. Pārbaudes procesā projektus iedala vairākās kategorijās saskaņā ar shēmu, kas norādīta 16. nodaļā. Piemēri projektu iedalījumam kategorijās doti 1. pielikumā.

16. Tiešo investīciju projekti

Tiešās investīcijas iedalās trīs kategorijās - *A*, *B* vai *C* – atkarībā no projekta veida, vietas, jutīguma un ERAB finansējuma apjoma, kā arī iespējamās ietekmes uz vidi rakstura un lieluma. Iedalījums kategorijās ļauj Bankai saņemt projektu ekoloģisko novērtējumu, lai ievērotu attiecīgās nacionālās likumdošanas aktu prasības.

Ierosinātā finansējuma iespējamā ietekme uz vidi - A, B, C kategorijas

Projekti tiek klasificēti kā *A* kategorija, ja tie nākotnē varētu izraisīt negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi, kas pārbaudes brīdī nav viegli identificējama vai izvērtējama. Tādēļ nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums (IVN), lai

izvērtētu ierosināto projektu ietekmi uz vidi nākotnē, identificētu vides uzlabošanas iespējas un ierosinātu pasākumus, kas nepieciešami negatīvās ietekmes profilaksei un samazināšanai līdz minimumam. *A* kategorijas projektu piemēri ir doti 1. pielikumā.

Projekti tiek klasificēti kā *B* kategorija, ja tie varētu radīt negatīvu ietekmi uz vidi nākotnē, kas ir mazāk negatīva nekā *A* kategorijas projektiem. *B* kategorijas projektiem nepieciešams veikt ekoloģisko analīzi, lai izvērtētu jebkādu potenciālu ietekmi uz vidi nākotnē, kas saistīta ar ierosināto projektu, identificētu vides uzlabošanas iespējas un ierosinātu pasākumus, kas nepieciešami negatīvās ietekmes profilaksei un samazināšanai līdz minimumam. Ekoloģiskās analīzes apjoms un formāts dažādiem projektiem būs atšķirīgs un parasti mazāks nekā IVN.

Projekti tiek klasificēti kā *C* kategorija, ja tie varētu radīt minimālu vai nevarētu radīt nekādu negatīvu ietekmi uz vidi nākotnē, un tādēļ tiem nav nepieciešams IVN un nav jāveic ekoloģiskā analīze. Sākotnējā ekoloģiskā izpēte tiek veikta, ja pārbaudes laikā ir nepietiekoša informācija attiecīgās kategorijas noteikšanai. To veic ERAB vides aizsardzības darbinieki un rezultāti tiek iedalīti *A*, *B* vai *C* kategorijās.

Pašreizējā ietekme uz vidi: kategorijas 0 un 1

Pārbaudes procesā tiek noteikts, vai ekoloģiskais audits ir nepieciešams (1. kategorija) vai nav nepieciešams (0. kategorija). Ekoloģiskie auditi tiek veikti, lai novērtētu projekta un/vai uzņēmuma darbības ietekmi uz vidi pagātnē un tagadnē. Ekoloģiskais audits identificē problēmas pagātnē un tagadnē, atbilstību noteikumiem un vides prasību ievērošanu, kā arī iespējamās vides, veselības un drošības riskus, ar šo projektu saistīto atbildību un iespējas. Var pieprasīt arī cita veida pārbaudes, piemēram, bīstamības vai riska novērtējumu.

17. Vides rīcības plāni (VRP)

Daudziem projektiem nepieciešams izstrādāt vides rīcības plānu (VRP), kas dažreiz tiek saukts arī par vides pārvaldības plānu vai monitoringa plānu. VRP dokumentē vides pamatproblēmas un to risinājumus, izstrādā pasākumu grafikus un veic izmaksu aprēķinus. Dažas darbības var būt steidzamas, sevišķi tad, ja projekta gaitā var rasties veselībai un drošībai bīstamas situācijas, vai ir atkāpes no regulējošajām normām. VRP parasti vēršas pie problēmām, kam nepieciešams ilgtermiņa vai periodiski atkārtots risinājums, piemēram, atbilstība sagaidāmajām regulējošajām prasībām nākotnē, ieskaitot savienojamību ar ES vai citām starptautiskām juridiskām prasībām, standartiem un praksi. VRP var dot norādes, kā uzlabot vides prasību ievērošanu projektu realizācijas gaitā un kontrolēt izmaksas. VRP tiek saskaņoti ar ERAB un projekta sponsoru un kļūst par līguma ar Banku neatņemamu sastāvdaļu. Ja projekts neatbilst regulējošajām prasībām un esošajām atļaujām, projekta darbības un grafiki jāaskaņo ar attiecīgām vides aizsardzības un/vai veselības un drošības institūcijām. ERAB jāsaņem Bankas prasībām atbilstošs VRP, pirms projekta pēdējās apspriešanas.

18. Finanšu starpniecības projekti

Pārbaudot ierosināto projektu, tas tiek klasificēts kā finanšu starpniecības (FS) projekts, ja projekta gaitā tiek veiktas investīcijas no ERAB fondiem, izmantojot finanšu starpniecību. FS nodrošina ERAB finansējumu galvenokārt maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU). Šajā sektorā ietilpst arī privātā akciju kapitāla fondi, bankas, līzinga kompānijas, apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi.

Pirms sadarbības uzsākšanas, ERAB veic finanšu starpnieka un tā portfeļa ekoloģisko izvērtējumu. Tajā ietilpst FS ekoloģiskās politikas un procedūru atbilstības Bankas prasībām novērtējums un spēja tās īstenot, kā arī vispārējs vides problēmu raksturojums, saistībā ar FS esošo un iespējamo portfeli nākotnē.

Pēc novērtējuma ERAB konkretizē ekoloģiskās prasības katram FS projektam. ERAB cenšas nodrošināt, lai FS projektu realizācijas gaitā tiktu ievērota un īstenota apkārtējās vides saglabāšana, ievērojot pakārtotās atbildības principu, kas raksturo šādus projektus. Finanšu starpniecības projektos nepieciešams ievērot sekojošas prasības, un ja ERAB finansējums ir kapitāla investīcija, prasības attieksies uz visu portfeli, ja ERAB finansējums sadalās apakšprojektos, šīs prasības tiks piemērotas apakšprojektiem:

- (i) Finanšu starpnieki ievēros vides noteikumus un procedūras, atbilstoši ERAB prasībām un integrēs tās kredītu/investīciju novērtējuma un monitoringa procedūrās. Šo procedūru struktūrai jābūt atbilstošai ERAB ekoloģiskā novērtējuma un monitoringa procesam, t.i. tajā jāiekļauj visu darījumu pārbaude, izvērtējuma pasākumi, vides prasību noteikšana un klienta ekoloģisko prasību ievērošanas monitorings. Lai palīdzētu FS ievērot šīs prasības, ERAB ir izstrādājusi vides procedūru paraugus un pamatnostādnes specifiska veida FS. Tiek prasīts, lai ERAB finansētajos darījumos visi finanšu starpnieki ievērotu attiecīgās procedūras; tomēr parakstot līgumu ar ERAB šīs procedūras var tikt pielāgotas katras institūcijas specifiskajai struktūrai.
- (ii) Finanšu starpnieki savā darbībā ievēros ERAB apkārtējās vides izņēmumus un aizrādījumus. Izņēmumu sarakstā minētas tās darbības (projekti), kuras ir ierobežotas vai aizliegtas ar nacionālajiem tiesību aktiem vai starptautiskiem apkārtējās vides līgumiem. Šādi projekti FS finansējumu nevar saņemt. Aizrādījumu sarakstā tiek minētas darbības ar augstu riska pakāpi apkārtējai videi. Tādēļ finanšu starpniekiem par šādiem potenciāliem projektiem jāziņo ERAB, to izskatīšanai un apstiprināšanai. ERAB izvērtēs FS iesniegto informāciju, vajadzības gadījumā pieprasīs papildinformāciju un, ja nepieciešams, konkretizēs nosacījumus, lai darījumu varētu turpināt.
- (iii) Finanšu starpnieki pieprasīs, lai apakšprojekti atbilst tās valsts vides aizsardzības noteikumiem un standartiem, un publiskās izziņošanas un konsultāciju prasībām, kur apakšprojekts tiek īstenots. ERAB var noteikt papildu vides prasību ievērošanas standartus un monitoringa prasības apakšprojektiem katram konkrētam gadījumam, atkarībā no FS un tās portfeļa. Gadījumā, ja tiek finansēti esošie objekti, kur vides aizsardzības standartus nevar ievērot darījuma apstiprināšanas brīdī, apakšprojektā

jāparedz, cik ilgā laikā tiks panākta atbilstība šiem standartiem. Apakšprojektiem, kas saskaņā ar ERAB vides aizsardzības politiku būtu klasificēti kā A kategorija, FS nodrošinās, lai VRP ziņojumi būtu pieejami sabiedriskā vietā jebkurai projektā iesaistītai personai.

- (iv) FS jākontrolē, kā apakšprojektos tiek ievērotas vides aizsardzības prasības, un jāiesniedz ERAB periodiski (parasti ikgadēji) pārskati par vides aizsardzības procedūru un investīciju/aizdevumu portfeļa vides prasību ievērošanu. Bez tam, ERAB atbalsta to, ka informācija par darbībām vides aizsardzības jomā ir brīvi pieejama jebkurai.
- (v) Tiks izvēlēts pārstāvis, kurš būs atbildīgs par vides aizsardzības procedūru ievērošanu FS ietvaros.

ERAB, izvērtējot finanšu starpnieku kvalifikāciju, noteiks arī nepieciešamību pēc apmācības, kas palīdzētu FS īstenot iepriekš minētās prasības. Ja nebūs pieejamas citas apmācību programmas vides aizsardzībā, apmācības varēs finansēt ar tehniskās sadarbības fondu starpniecību.

19. Sadarbības fondi un speciālie fondi

ERAB pārvalda vairākus sadarbības fondus un speciālos fondus. Sadarbības fondos ietilpst Černobiļas patvēruma fonds (*Chernobyl Shelter Fund*), Kodoldrošības konts (*Nuclear Safety Account*), Ziemeļu dimensijas vides partnerības fonds (*Northern Dimension Environmental Partnership*) un vairāki citi pasākumi, kas tiek finansēti ar asignējumu starpniecību. Sadarbības fondu prioritāte ir konkrētās ziedotāju prasības, kas saistītas ar vides aizsardzības problēmām. Ja nebūs nekādu ziedotāju prasību par konkrētu vides aizsardzības problēmu, tiks piemērota ERAB vides aizsardzības politika. Tomēr projekti un pasākumi, ko pilnībā vai daļēji finansēs speciālie fondi, ievēros ERAB vides aizsardzības politiku.

(b) Vides aizsardzības standarti

20. ERAB finansētie projekti atbalstīs un attīstīs labus vides un veselības aizsardzības un drošības standartus visā reģionā. ERAB darbojas valstīs, kas ir ieviesušas starptautiskajai praksei atbilstošas vides un veselības aizsardzības un drošības likumdošanas aktu pamatnostādnes. Vairākas no šīm valstīm ir papildinājušas ES pievienošanās sarunu dokumentus, kas aicina pilnībā īstenot ES prasības noteiktā laika posmā. Citas ir parakstījušas asociācijas vai partnerības un sadarbības līgumus ar ES, kas paredz tuvināt nacionālo likumdošanu ES likumdošanai.
21. ERAB pieprasa, lai tās finansētie projekti atbilstu starptautiskajiem vides aizsardzības noteikumiem. Tādēļ ERAB pieprasa, lai projekti tiktu izstrādāti ievērojot (i) spēkā esošos nacionālos vides aizsardzības noteikumus un (ii) ES vides standartus, cik vien tas iespējams katrā konkrētā projektā. Ja šādu standartu nav vai tie nav piemērojami, ERAB izmanto citus starptautiskas prakses piemērus, piemēram Pasaules Bankas izstrādātās pamatnostādnes, kā arī citu SFI un ziedotāju pieeju un praksi. ERAB nefinansē projektus, kas neatbilst attiecīgās valsts saistībām ar starptautiskajiem vides līgumiem un nolīgumiem, kas identificēti ekoloģiskā izvērtējuma laikā. Papildus iepriekš minētajam, projektu izstrādānēs tiks ņemta vērā arī atbilstība IFC pamatiedzīvotāju tautu aizsardzības politikai, piespiedu pārcelšanās un kultūras vērtību politikai³, ja projektu ieviešana varētu ietekmēt šos jautājumus.
22. Gadījumā, ja tiek finansēti esošie objekti, kur ERAB standarti un/vai prasības nevar tikt ievēroti projekta apstiprināšanas brīdī (t.i., finansējums ir nepieciešams, lai veiktu atbilstošos uzlabojumus), projekta sponsoram tiks lūgts iekļaut speciālu programmu, lai panāktu atbilstību iepriekš minētajām ERAB prasībām.
23. Bez tam, ERAB ieteiks projekta sponsoriem savu darbību ārpus ERAB finansētiem projektiem veikt atbilstoši labai starptautiskajai praksei.

³ IFC OPN 11.03 par kultūras vērtībām [1986. gada augusts], IFC OD 4.30 par piespiedu pārcelšanos [1990. gada jūnijs] un IFC OD 4.20 par pamatiedzīvotāju tautām [1991. gada septembris]. Atsauce uz šiem trijiem aizsargmehānismu Darbības plāniem netiek paplašināta uz citu IFC vai Pasaules Bankas politiku, operatīvajām procedūrām un nevienam OD, OMS, OPN, Cirkulāru, OPNSV vai pamatnostādņēm, kas var būt tajās norādītas.

24. Ja kāda konkrēta projekta apstākļi prasīs piemērot alternatīvu pieeju – piemēram, tāds gadījums var būt ar finanšu starpniekiem – šāda pieeja tiks izskatīta Bankas direktoru padomē katram projektam atsevišķi. Visos gadījumos standarti, kas tiks pielietoti projektam, tiks apkopoti projekta kopsavilkuma dokumentā un paziņoti direktoru padomei.

25. **Juridiskā dokumentācija**

ERAB investīciju projektu juridiskajos dokumentos tiks iekļauti īpaši noteikumi, lai atspoguļotu ERAB vides aizsardzības prasības, piemēram, atbilstību vides rīcības plāniem (VRP), vides ziņojumu noteikumus, neatkarīgu ekspertu veiktus ekoloģiskos auditus, vides aizsardzības prasību ievērošanas kritēriju iekļaušanu "Projekta pabeigšanas" definīcijā, izejas auditus un/vai ERAB darbinieku veiktus monitoringus.

(c) **Informācijas publiskošana un sabiedriskā apspriešana**

26. ERAB uzskata, ka mērķtiecīga sabiedriskā apspriešana ir veids, kā uzlabot projektu kvalitāti. ERAB veicinās sabiedriskas apspriešanas principus savas darbības reģiona ietvaros. Gadījumā, ja projekti ir klasificēti kā A kategorijas projekti un tiem nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, pirms ERAB pieņems lēmumu par finansēšanu, tai sabiedrības daļai, kuru projekta ieviešana varētu kaut kā ietekmēt, būs iespēja paust savas bažas un uzskatus par tādiem jautājumiem kā, projekta plāni, ieskaitot izvietojumu, tehnoloģiskā izvēle un ieviešanas grafiki. Sponsoriem stingri jāseko, lai šī sabiedriskā apspriešana notiktu. Bez tam, sponsoriem būs jāievēro arī ERAB noteiktās sabiedriskās apspriešanas prasības, (skat.2. pielikumu). Apsverot ERAB iespējamo līdzdalību kādā projektā, ERAB valde ņems vērā izteiktos komentārus un viedokļus un veidu, kā šos jautājumus risinās sponsori.

(d) **Monitorings un izvērtējums**

27. Ekoloģiskais monitorings ir svarīgs aspekts Bankas projekta īstenošanas procesā. Tam ir divi mērķi. Pirmais ir nodrošināt, lai projekta sponsors ievēro esošos vides aizsardzības noteikumus un ekoloģiskos nosacījumus, kas atrunāti juridiskās vienošanās dokumentos, kā piemēram, VRP īstenošana. Otrais ir sekot ar projektu īstenošanu saistītai ietekmei uz vidi un tās seku mazināšanas pasākumu efektivitātei kā "atgriezeniskās saites" mehānismam. Ekoloģiskā monitoringa prasības pastāv līdz tam laikam, kamēr aizdevums ir atmaksāts, Banka pārdod savu akciju daļu vai projekts tiek atcelts.

Pašreiz notiekošās operācijas kontrolē operāciju grupa, vides departaments un, ar projektu starpniecību, arī Banka. Bankas finansētiem projektiem ERAB izmanto plašu ekoloģiskā monitoringa mehānismu diapazonu, ieskaitot, cita starpā, periodisku vides un citu ziņojumu izskatīšanu, Bankas vides speciālistu vai konsultantu veiktus monitoringa apmeklējumus un periodiskus trešo personu auditus, lai nodrošinātu, ka projekta sponsors īsteno saskaņotas programmas, politiku un darbības, kas noteiktas juridiskajos nolīgumos. Katram projektam Banka definē monitoringa programmu, kas konkretizē piemērotus monitoringa instrumentus, pamatojoties uz novērtējuma rezultātiem, jebkuras notikušas sabiedriskas apspriešanas rezultātiem un, ar klientu noslēgto juridisko nolīgumu, ietvaros.

28. **Atbilstība vides rīcības plāniem (VRP) un aizdevumu līgumiem**

Lai pārliecinātos par atbilstošu un savlaicīgu VRP īstenošanu un to vides aizsardzības līgumu, par kuriem panākta vienošanās, stingru ievērošanu, ERAB prasa, lai projekta sponsori iesniedz periodiskus ziņojumus par VRP un jebkuru citu vides prasību ieviešanu. Parasti tiek sniegti gada pārskati. Var uzņemties ekoloģiskā monitoringa misijas, lai veiktu projektu ekoloģisko aspektu detalizētu pārskatu, lai nodrošinātu, ka projekta sponsors ievieš VRP un pilda vides aizsardzības līgumus. Īstenošanas laikā ziņojumu, auditu vai monitoringa braucienu rezultāti var norādīt, ka VRP nepieciešamas izmaiņas. Šajā gadījumā VRP var aktualizēt vai pārskatīt, lai apmierinātu Banku, un izmaiņas tiks apkopotas projekta kopsavilkuma dokumentā, kas atrodams Bankas mājas lapā.

29. Vērtējums

ERAB finansētu projektu ekoloģisko aspektu izvērtējumu veic Bankas projektu vērtēšanas departaments (PVD, *Projekt Evaluation Department - PED*). Atskaites punkts šādiem izvērtējumiem ir vides aizsardzības uzdevumi, kas noteikti katram projektam iesniegšanas brīdī, un atbilstošā valsts un/vai sektora stratēģija, kas ir spēkā iesniegšanas brīdī. PVD izvērtē projektus divās vides aizsardzības dimensijās: vides aizsardzības prasību ievērošana un vides izmaiņas. *Vides aizsardzības prasību ievērošana* ir saistīta ar projekta mērķuzdevumu sasniegšanu, kamēr *Vides izmaiņas* ir saistīta ar atšķirībām starp vides aizsardzības prasību ievērošanu pirms projekta uzsākšanas un vides aizsardzības prasību ievērošanu vērtēšanas brīdī. Tādējādi vides aizsardzības prasību ievērošanai, PVD pamato savu vērtējumu uz sākotnējiem nosacījumiem un no projekta sagaidāmo rezultātu, kas noteikts ekoloģiskā izvērtējuma procesā. PVD apskata projekta plānu, īstenošanu un pabeigto projektu monitoringu, un izstrādā projekta izvērtēšanas ziņojumus un uztur “iegūtās pieredzes” datu bāzi.

(e) Operatīvās izmaiņas

30. Pēc tam, kad padome ir apstiprinājusi un parakstījusi ERAB finansētu projektu, tā raksturs un apjoms var mainīties un šādas izmaiņas var būtiski ietekmēt apkārtējo vidi. Piemēram, aizdevuma pārveidošana par investīciju kapitālā var izmainīt ERAB saistību ar projektiem, vietām vai objektiem, kas iepriekš netika vērtēti, bet kas varētu nopietni ietekmēt vides aizsardzību vai ar to saistītas problēmas. Šādu strukturālu izmaiņu gadījumā, saskaņā ar ERAB vides politiku, notiks ierosināto izmaiņu izvērtējums un jebkuras papildus prasības attiecībā uz vidi tiks iekļautas izmainītajā/pārstrukturētajā projektā.

(f) Ziņojumi un uzskaitāmība

31. Ziņojumi

Saskaņā ar ERAB publiskās informācijas politiku (*Public Information Policy*), ERAB īsteno procedūras, lai nodrošinātu to, ka ieinteresētajām personām tiek sniegta informācija attiecībā uz ERAB vides aizsardzības pasākumiem. ERAB publicēs gada vides pārskatu par savu darbību un par vides politikas īstenošanu, ieskaitot informācijas kopumu par siltumnīcas efektu radošo gāzu emisijām, izdevumiem vides aizsardzībai un vides aizsardzības jautājumiem, kas saistīti ar ERAB projektu portfeli, kā arī ziņojumiem par ERAB iekšējo vides aizsardzības prasību ievērošanu. Vides aizsardzības jautājumi, kas saistīti ar projektiem, tiks apkopoti ERAB projektu kopsavilkuma dokumentos (*Project Summary*

Documents), kas būs pieejami ERAB publikāciju katalogā (*Publications Desk*) un tās biznesa informācijas centrā (*BIC – Business and Information Centre*), kā arī ERAB mājas lapā (www.ebrd.com).

32. Atbildība: Neatkarīgs palīdzības mehānisms (NFA, Independent Recourse Mechanism)

Neatkarīgā palīdzības mehānisma mērķis ir nodrošināt iespēju cilvēkiem izteikt pretenzijas vai sūdzības, gadījumos, kad viņus tieši un negatīvi ietekmē vai varētu ietekmēt ERAB finansēts projekts, un lai noteiktu, vai Banka pieļāvusi būtisku neatbilstību attiecīgai politikai, piemēram, vides politikai. Bez tam, NPM var izvērtēt, vai Banka varētu lietderīgi izmantot vienu vai vairākas problēmu risināšanas tehnikas, piemēram, neatkarīgu faktu konstatēšanu, starpniecību, samierināšanu, dialoga veicināšanu, lai palīdzētu atrisināt sūdzības pamatā esošās problēmas.

Uz vidi orientētu investīciju veicināšana visās nozarēs

33. Svarīgs ERAB darbības aspekts ir vides aizsardzības uzlabojumu veicināšana tās projektos reģionā. ERAB identificē vides aizsardzības iespējas tajos projektos, kuros tā investē, un mēģina ietvert plašu vides aizsardzības pasākumu diapazonu, kas uzlabotu tās projekta sponsoru vides aizsardzības, operāciju un ekonomisko prasību ievērošanu, kā arī palīdzētu ievērot ERAB noteiktos bankas darbības un pārejas perioda kritērijus. Šajos pasākumos varētu iekļaut uzlabotu enerģijas un resursu efektivitāti, atkritumu samazināšanu līdz minimumam un otrreizēju pārstrādi, tīrāku ražošanu, ekoloģisku preču un pakalpojumu sektora attīstību, investīcijas bioloģiskajā daudzveidībā, vislabāko praksi vides pārvaldībā un uzlabotu vides aizsardzības prasību ievērošanu.
34. ERAB turpinās atbalstīt atsevišķus dzīvotspējīgus vides aizsardzības projektus, piemēram investīcijas vides aizsardzības infrastruktūrā, tai skaitā, ūdens apgāde un notekūdeņu attīrīšana, un cietvielu atkritumu un bīstamo atkritumu apsaimniekošana, vai piemēram, enerģētikā (siltumapgāde, energoefektivitāte un atjaunojamā enerģija) un pilsētas transportā.
35. ERAB atbalstīs investīcijas, lai palīdzētu vietējām pašvaldībām, jo īpaši, attīstot municipālo uzņēmumu kredīspēju. Ar šo projektu starpniecību tā veicinās sabiedrisko pakalpojumu decentralizāciju, privātā sektora iesaistīšanu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanā, komunālo saimniecību pašnoteikšanos, izdevumu segšanu palielinot maksājumus iedzīvotājiem un ekonomisko efektivitāti resursu izmantošanā un piešķiršanā. Banka izvērtēs, kādā apmērā tarifu paaugstināšana varētu radīt ekonomiskas problēmas atsevišķām patērētāju grupām un pārlicināsies, ka tiek izstrādātas vai jau pastāv efektīvas atbalsta shēmas, lai mīkstinātu negatīvo sociālo ietekmi.
36. ERAB identificēs energoefektīvus projektus visā tās darbības reģionā un palīdzēt tos īstenot. ERAB sekmēs valdības atbalstu enerģijas ekonomijai un subsīdiu samazināšanu gan enerģijas ražotājiem, gan patērētājiem. Tā finansēs tiešās investīcijas, lai samazinātu enerģijas izmantošanas intensitāti lielāka mēroga nozarēs, un sekmēs energoefektivitāti ar investīciju palīdzību siltumapgādes tīklu modernizācijā. ERAB piedāvās dažādus finansējumu veidus maziem un vidējiem investīciju projektiem, lai tādējādi veicinātu energoefektivitāti.

C. Vides aizsardzības galvenais virziens ERAB nozaru un valstu stratēģijās un tehniskās sadarbības pasākumos

37. Valstu stratēģijas

Katras valsts stratēģijā ir atspoguļoti ERAB vides aizsardzības uzdevumi un raksturota ERAB darbības ietekme uz vidi, kā arī vides aizsardzības tehniskās sadarbības pasākumi. Šajā sadaļā ir arī izklāstīta ERAB pieeja vides aizsardzības problēmu risināšanai ar projektu starpniecību. Tā tiks tuvināta valsts vides aizsardzības stratēģijai un plānošanai (t.i. Nacionālie vides rīcības plāni, ES iestāšanās stratēģijas) un citu starptautisko institūciju darbībai vides aizsardzībā, īpaši Pasaules Bankas un ES darbībai, lai raksturotu valsts vides aizsardzības pamatproblēmas.

38. Nozaru stratēģijas

Katrā nozares stratēģijā tiks atspoguļots ERAB vides aizsardzības uzdevums, tajā būs arī sadaļa par ERAB iespējamo pieeju vides aizsardzības problēmu risināšanai ar nozarei specifisku projektu palīdzību.

39. Stratēģiskie vides aizsardzības izvērtējumi

Papildus IVN par konkrētiem projektiem, ERAB var veikt arī stratēģiskus vides novērtējumus (*Strategic Environmental Assessment*) par atsevišķu nozaru vai valsts/reģionālo plānu vai programmu iespējamo būtisko ietekmi uz apkārtējo vidi.⁴

40. Tehniskā sadarbība (TS)

ERAB izmantos TS programmu, lai savos projektos noteiktu galvenos vides aizsardzības virzienus. Konkrēti, ERAB ciešā sadarbībā ar citiem donoriem izstrādās palīdzības programmas un TS iniciatīvas, kas saistītas ar projektu ilgtspējas uzlabošanu, sabiedrisko apspriešanu, kā arī tās privātā un valsts sektora projektu sponsoru vides pārvaldības spējām. TS finansējumu var izmantot arī, lai finansētu stratēģiskus vides pētījumus. Pēc vajadzības tiks uzsākti savrupi TS projekti (piemēram, tie, kas saistīti ar iespēju izveidošanu un institūciju nostiprināšanu).

D. Partnerattiecību veidošana, lai risinātu reģionālas un globālas vides problēmas

41. Reģionālas un globālas iniciatīvas

Apzinoties, ka daudzas ERAB darbības reģiona vides problēmas pēc sava rakstura ir globālas pārrobežu problēmas, ERAB turpinās dot ieguldījumu reģionālās un starptautiskās vides aizsardzības iniciatīvās, kuru mērķis ir tās risināt.

42. ERAB, sava pilnvarojuma ietvaros un ar investīciju palīdzību, atbalstīs globālus un reģionālus nolīgumus par vidi un ilgtspējīgas attīstības veicināšanu, ieskaitot Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, Kioto protokolu, Konvenciju par bioloģisko daudzveidību, Konvenciju par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā, un Konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar

⁴ . Banka definē "SVN" atbilstoši UNECE definīcijai, kuru ir paredzēts apstiprināt 2003. gadā kā daļu no Espo Konvencijas.

vīdes jautājumiem. Katras no šīm Konvencijām ietvaros var tikt risināts kāds specifisks vīdes pasākums. ERAB palīdzēs tās darbības valstīm izmantot šos starptautiskos vīdes aizsardzības nolīgumus.

43. Lai risinātu ekonomiskās un vīdes ilgtspējas problēmas savā reģionā, ERAB paplašinās un tālāk nostiprinās sadarbību un partnerattiecības ar divpusējām un daudzpusējām organizācijām un iniciatīvām, piemēram “Vīde Eiropai” procesu (*Environment for Europe Process*) un tā speciālo komisiju un Projektu sagatavošanas komiteju (*PPC - Project Preparation Committee*), Ziemeļu dimensijas vīdes partnerības fondu (*Northern Dimension Environmental Partnership – NDEP*), un Pasaules vīdes fondu (*Global Environment Facility - GEF*), kā arī attiecīgām valdības iestādēm, galvenajām saimniecības nozarēm, finanšu sektoru, vietējo sabiedrību un NVO.
44. Klimata pārmaiņu zonā ERAB tieksies arī uz to, lai izmantotu sadarbības fondus vai citus atbilstošus mehānismus ar akciju turētājām valdībām, lai attīstītu kopējās īstenošanas (*Joint Implementation*) un tīrās attīstības mehānismu (*Clean Development Mechanism*) projektus saskaņā ar Kioto protokolu.

Darbs ar ziedotāju valdību locekļiem projekta sagatavošanas komitejā (PPC) joprojām paliks centrālā iezīme ERAB pūlēs nostiprināt partnerattiecības. Ziemeļu dimensijas vīdes partnerības fonds (NDEP) ir citas partnerattiecības, kuras ERAB cer attīstīt turpmākajos gados. Tā mērķis ir finansēt jaunus un plaša diapazona projektus, kas vērsti uz labāku vīdes aizsardzību un energoefektivitātes uzlabošanu Krievijas ziemeļrietumos, kā arī Baltijas jūras un Barenca jūras reģionos.

IV. Institucionāli pasākumi

45. Lai nodrošinātu to, ka iepriekš aprakstītie stratēģiskie virzieni tiek pienācīgi risināti, ERAB piešķirs atbilstošus līdzekļus, lai nodrošinātu savas vīdes politikas efektīvu īstenošanu. Banka saglabās pietiekamus personāla resursus, lai pārraudzītu vīdes novērtējuma un monitoringa procesus, ierosinātu un attīstītu uz vīdi orientētu darbību. Bez tam ERAB uztur projektu vērtēšanas departamentu (PVD), kas ir neatkarīgs gan no bankas departamenta, gan vīdes departamenta, lai tas izvērtētu pabeigtu un dažos gadījumos pašlaik notiekošu projektu un programmu darba rezultātus.
46. ERAB izstrādās un administrēs vīdes procedūras un atbilstošus komentārus par pamatnostādņēm un instrumentus, lai palīdzētu īstenot vīdes politiku. Banka nodrošinās, lai darbinieki, saskaņā ar vīdes politiku un tās saistību īstenošanu, tiek atbilstoši apmācīti.
47. ERAB turpinās saņemt vīdes konsultatīvās padomes (*Environmental Advisory Council - ENVAC*) palīdzību, kuras vīdedokli mēģinās iegūt vispārējos ar politiku saistītos jautājumos un par visiem nozaru darbības plāniem pirms to noformēšanas. Tās vīdedokli var prasīt arī par projektam specifiskiem jautājumiem, kas saistīti ar ERAB finansējumu.
48. ERAB Vīdes politiku pārskatīs ERAB direktoru padome ik pēc trijiem gadiem.

1. PIELIKUMS: VIDES PĀRBAUDES KATEGORIJAS

Šajā sarakstā iekļautie projektu tipi ir tikai piemēri.

A līmeņa projekti

Šis saraksts attiecas uz “zaļo lauku” projektiem, nozīmīgākajiem paplašināšanas projektiem vai gadījumiem, kad ERAB finansētajiem projektiem mainās kategorija.

1. Jēlnaftas pārstrādes rūpnīcas (izņemot uzņēmumus, kas ražo tikai smērvielas no jēlnaftas) un iekārtas 500 vai vairāk tonnu ogļu vai degslānekļa gazificēšanai un sašķidrīnāšanai dienā.
2. Termoelektrostacijas un citas sadegšanas iekārtas ar siltuma izstrādi 300 megavati vai vairāk un atomelektrostacijas un citi atomreaktori, tai skaitā šādu elektrostaciju vai reaktoru demontāža un ekspluatācijas pārtraukšana (izņemot pētnieciskās iekārtas šķeļamu materiālu un mēslojumu ražošanai un pārveidošanai, kuru maksimālā jauda nepārsniedz 1 kilovatu nepārtrauktas termiskās slodzes).
3. Iekārtas, kas projektētas kodoldegvielas ražošanai vai bagātināšanai, apstarotas kodoldegvielas pārstrādei, uzglabāšanai vai galīgajai likvidēšanai, vai radioaktīvo atkritumu uzglabāšanai, likvidēšanai vai pārstrādei.
4. Integrētas ražotnes čuguna un tērauda sākotnējai kausēšanai, iekārtas neapstrādātu krāsaino metālu ražošanai no rūdas, koncentrātiem vai sekundārajām izejvielām metalurģiskajos, ķīmiskajos vai elektrolītiskajos procesos.
5. Iekārtas azbesta iegūšanai un azbesta un azbestu saturošu produktu apstrādei un transformācijai: azbestcimenta produktiem, ar gada produkciju, kas pārsniedz 20000 tonnas galaprodukta; berzes materiāliem, ar gada produkciju, kas pārsniedz 50 tonnas galaprodukta; un azbesta utilizācijai vairāk nekā 200 tonnām gadā.
6. Integrētas ķīmiskās iekārtas, t.i. tās iekārtas ķīmiskās konversijas procesus izmantojošu vielu rūpnieciska mēroga ražošanai, kurās vairākas vienības tiek sastatītas un ir funkcionāli saistītas viena ar otru, un kuras paredzētas, lai ražotu: organiskās ķīmikālijas; neorganiskās ķīmikālijas; mēslojumu uz fosfora, slāpekļa vai kālija bāzes (vienkāršu mēslojumu vai mēslojumu maisījumus); galvenos augu mēslojumus un biocīdus; galvenos farmaceitiskos produktus, izmantojot ķīmisko vai bioloģisko procesu; sprāgstvielas.
7. Autoceļu, autostrāžu un starppilsētu dzelzceļa satiksmes līniju vai lidostu, kurās pamata skrejceļa garums ir 2100 metri vai vairāk, celtniecība; jaunu ceļu ar četrām un vairāk joslām celtniecība, vai esošo ceļu atkārtota izlīdzināšana un/vai paplašināšana, lai nodrošinātu četras un vairāk joslas, ja šāds jauns ceļš, vai ceļa izlīdzinātā un/vai paplašinātā sekcija būtu 10 km vai garāka nepārtrauktā garumā.
8. Cauruļvadi, termināles un ar tiem saistīti objekti liela apjoma gāzes, naftas produktu un ķīmikāliju transportēšanai.

9. Jūras ostas, kā arī iekšzemes ūdensceļi un iekšzemes ūdensceļu satiksmes ostas, kurās atļauts iebraukt kuģiem virs 1350 tonnām; tirdzniecības ostas, kuģu iekraušanas un izkraušanas piestātnes, kas savienotas ar zemes un ārējām piestātnēm (izņemot prāmju piestātnes), kas var uzņemt kuģus virs 1350 tonnām.
10. Atkritumu pārstrādes un iznīcināšanas iekārtas kaitīgo, toksisko vai bīstamo atkritumu sadedzināšanai, ķīmiskai apstrādei vai izvietošanai atkritumu izgāztuvēs.
11. Lieli⁵ aizsprosti un aizdambējumi, kas plānoti ūdens aizturēšanai vai pastāvīgai uzglabāšanai.
12. Gruntsūdens ieguve vai gruntsūdeņu otrreizējās pārstrādes shēmas gadījumos, ja ikgadējais iegūstamā vai pārstrādājamā ūdens apjoms sasniedz 10 miljonus kubikmetru vai vairāk.
13. Industriālas ražotnes (a) celulozes ražošanai no kokmateriāliem vai tamlīdzīgiem šķiedrainiem materiāliem; (b) papīra un kartona ražošanai ar ražošanas jaudu, kas pārsniedz 200 gaisa žāvējuma metriskās tonnas dienā.
14. Kūdras ieguves vietas, akmeņlauztuves un atklātas ģipša raktuves, un metāla rūdu vai ogļu pārstrāde.
15. Naftas un dabīgās gāzes ieguve komerciāliem nolūkiem.
16. Iekārtas naftas, naftas ķīmijas vai ķīmisku vielu izstrādājumu uzglabāšanai ar tilpumu 200000 tonnas vai vairāk.
17. Liela mēroga mežistrāde.
18. Municipālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu, kas pārsniedz 150000 iedzīvotāju ekvivalentu.
19. Municipālo cieto atkritumu apstrādes un iznīcināšanas objekti.
20. Liela mēroga tūrisma un mazumtirdzniecības attīstība.
21. Gaisvadu elektrolīniju būvniecība.
22. Liela mēroga zemes meliorācija.
23. Liela mēroga primārā lauksaimniecība/mežsaimniecība, ieskaitot dabisko biotopu intensificēšanu vai pārveidošanu.
24. Ražotnes zvērādu un ādu miecēšanai, kur apstrādes jauda pārsniedz 12 tonnas galaprodukcijas dienā.

⁵ Atbilstoši Starptautiskās Lielu aizsprostu komisijas definīcijai (ICOLD). ICOLD definē lielu aizsprostu kā aizsprostu, kur augstums no pamatnes ir 15 m un vairāk. Aizsprosti, kuru augstums ir no 5 līdz 15 m un rezervuāra apjoms ir vairāk nekā 3 miljoni m³ arī tiek klasificēti kā lieli aizsprosti.

25. Iekārtas intensīvai mājputnu vai cūku audzēšanai, kurās ir vairāk nekā 40000 vietas mājputniem; 2000 vietas cūkām (virs 30 kg); vai 750 vietas sivēnmātēm.
26. Projekti, kurus plānots īstenot riska vietās vai, kur iespējama projekta iedarbība uz šādām vietām, pat ja sarakstā nav minēta šāda projekta kategorija. Šādu riska vietu skaitā ietilpst nacionālie parki un citas aizsargātas teritorijas, kuras noteiktas nacionālajos vai starptautiskajos tiesību aktos, un citas starptautiskās, nacionālās vai reģionālās nozīmes aizsargājamas vietas, piemēram, mitraīnes, meži ar augstu bioloģisko daudzveidību, arheoloģiski vai kulturāli nozīmīgas teritorijas, un teritorijas, kas ir nozīmīgas pamatiedzīvotāju tautām vai citām neaizsargātajām iedzīvotāju grupām.

B līmeņa projekti

Visi “zaļo lauku” vai nozīmīgākie paplašināšanas vai transformācijas projekti, kas nav iekļauti *A* līmeņa projektu sarakstā, ir pakļauti specifiskai *B* līmeņa ekoloģiskajai analīzei, ja vien projekta realizācijas vieta, mērogs vai citas potenciālās ietekmes uz vidi īpašības nenosaka, ka jāveic *A* līmeņa ietekmes uz vidi novērtējums.

C līmeņa projekti

Projekti, kuriem nav nepieciešams ne *A* līmeņa ietekmes uz vidi novērtējums, ne *B* līmeņa ekoloģiskā analīze, tiek pārbaudīti *C* kategorijā. Neatkarīgi no *A*, *B* vai *C* ekoloģiskā novērtējuma klasifikācijas, projektiem var būt nepieciešams ekoloģiskais audits.

2. PIELIKUMS: - SABIEDRĪBAS IESAISTĪŠANA PROJEKTU APSPIEŠANĀ

1 Kopš ERAB nodibināšanas, tā ir centusies veicināt videi nekaitīgu un ilgtspējīgu attīstību. Publiskās informācijas un vides politikas ietvaros Banka ir apņēmusies nodrošināt brīvu sabiedrības pieeju informācijai par visiem tās projektiem. Banka ir gatava piedalīties apspriedēs par “zaļo lauku” projektiem un projektiem, kas saistīti ar ievērojamu paplašināšanos un/vai pārveidošanu. Banka meklē arvien jaunus ceļus, kā palielināt informācijas apjomu, ko saņemtu ieinteresētās personas projekta īstenošanas un monitoringa gaitā. Par sabiedrības iesaistīšanu projektu apspriešanā un informācijas atklāšanu atbild projekta sponsors, un Banka to pārskatīs, saskaņā ar darbības plānā noteiktajām saistībām. Bankas darbinieki nepieciešamības gadījumā sniegs ieteikumus projekta sponsoriem atbilstoši Bankas prasībām.

2 Vispārīgās prasības

2.1 Daudzās ERAB darbības valstīs jau ir vai tiek izstrādāti informācijas atklāšanas un sabiedrības iesaistīšanas projektu apspriešanā noteikumi un procedūras. Projekta sponsoriem jānodrošina, lai šādos gadījumos tiktu ievērotas katras valsts vietējās prasības, kā arī tālāk norādītās ERAB prasības.

2.2 Prasību pielāgošanas projekta vajadzībām princips: prasības var paaugstināt projekta izvērtēšanas laikā, ja tiek pierādīta nepieciešamība pēc paaugstinātas atklātības vai komunikācijas.

2.3 Ieviešanas metožu un instrumentu dažādība: ERAB nav specifisku prasību atklātai lietas izskatīšanai, tā atbalsta saprātīgas publiskās apspriešanas metodes, atkarībā no projekta atrašanās vietas un izmantojot labu starptautisko praksi. Var tikt izmantoti šādi apspriešanas mehānismi: tehniskas dabas konsultācijas ar ekspertiem, tikšanās ar pašvaldību vadītājiem, publiskas sanāksmes, faktu atspoguļojums presē un citos saziņas līdzekļos, informācijas atklāšana mājas lapās vai bibliotēkās, un sarakste.

2.4 Atbilstoši publiskās informācijas politikai, Banka savā mājas lapā par katru no projektiem ievietos projekta kopsavilkuma dokumentu (*Project Summary Document*) ar ekoloģisko pielikumu (www.ebrd.com). Valsts sektora projektiem šis dokuments tiks publicēts attiecīgā stadijā pēc projekta apstiprināšanas, tomēr vismaz 60 dienas pirms izskatīšanas direktoru padomē. Privātā sektora projektiem to nodos publicēšanai vismaz 30 dienas pirms izskatīšanas padomē. Jebkuri informācijas publiskošanas ierobežojumi vai izņēmumi (piemēram, par darījumiem kapitāla tirgū) jāapstiprina Bankas vadībai un par tiem jāziņo izpildu komitejai un direktoru padomei.

3 Prasības A kategorijas projektiem

3.1 ERAB definē A kategorijas projektus kā tādus, kur ir potenciāli atšķirīga un būtiska ietekme uz vidi, kuru nevar uzreiz identificēt un noteikt tās apjomu, un kurai tādēļ nav viegli noteikt korekcijas līdzekļus. Projekta sponsoram jā sagatavo Ietekmes uz vidi novērtējums (*Environmental Impact Assessment*) visiem A kategorijas projektiem, un katrā vides novērtējuma posmā ir jāieestrādā prasības pēc konsultācijām. Banka izvērtēs sponsora projektu sabiedriskās apspriešanas programmas, un atbilstoši konsultēs sponsoru, ja to programmas neatbildīs Bankas prasībām.

- 3.2 Paziņojums: Ja *A* līmeņa projektiem nebūs bijis iepriekšējs paziņojums, tad projekta sponsoram vajadzēs informēt iesaistītās un ieinteresētās sabiedriskās un nevalstiskās organizācijas (NVO) (turpmāk: “iesaistītā sabiedrība”) par projektiem, kuriem no ERAB tiek prasīts finansējums. Veids, kādā šī informācija tiks sniegta, būs atkarīgs no vietējās politiskās, juridiskās un kultūras prakses.
- 3.3 Darbības sfēras noteikšana: nosakot darbības sfēru, projekta sponsoriem jānodrošina, lai, konsultējoties ar iesaistīto sabiedrību un ņemot vērā tās viedokli, tiktu identificētas visas pamatproblēmas. Šajā darbības sfēras noteikšanas procesā ietilpst projekta sponsoru kontakti ar iesaistītās sabiedrības, valdības, vietējo pārvaldes institūciju un citu organizāciju pārstāvjiem.
- Darbības sfēras noteikšanas procesa ietvaros, projekta sponsoram tiek prasīts sagatavot publiskās apspriešanas un izziņošanas plāna (PAIP) projektu (a draft *Public Consultation and Disclosure Plan*), kurā raksturota tā sabiedrības daļa, kuru var ietekmēt projekts, noteikts, kā tiks veikts ietekmes uz vidi novērtējuma process, un kāda informācija un kādā veidā attiecīgajās valodās būs pieejama sabiedrībai (piemēram, mājas lapas, bibliotēkas, u.c.). Sabiedrībai jādod iespēja iesniegt komentārus un ieteikumus par PAIP, kā arī par citiem dokumentiem. ERAB pēc pieprasījuma nodrošinās pieeju šiem aptaujas datiem, kā arī to, lai nobeiguma plāns atbilstu Bankas prasībām.
- 3.4 IVN pieejamība: Projekta sponsoriem jānodrošina sabiedrības brīva pieeja ietekmes uz vidi novērtējuma dokumentiem (IVN), lai ar tiem iepazītos un tos komentētu, piem. projekta vietā un tā tuvumā, un, ja tas ir būtiski, galvaspilsētā vai citās nozīmīgās pilsētās. IVN dokumentiem, ieskaitot situācijas kopsavilkumu, jābūt pieejamiem valodā, kura saprotama lielākajai daļai, ar projektu saistītajiem, cilvēkiem. Izziņošanas procesā var izmantot arī citus materiālus, piemēram, faktu lapas par IVN. Katrā konkrētā gadījumā ERAB konsultēsies ar projekta sponsoriem saistībā ar dokumentu vai dokumentu paketi, kurā, saskaņā ar ERAB prasībām, iekļauts “IVN”. Dažos gadījumos tas nozīmēs, ka sponsoram būs nepieciešams nodot publicēšanai papildmateriālu dokumentam ar nosaukumu “IVN”, un citos gadījumos var būt informācija, kas nav būtiska IVN un ko nevajag tulkot.
- 3.5 ERAB iesaka projekta sponsoriem izvietot IVN mājas lapās, lai uzlabotu dokumentu pieejamību sabiedrībai. Bankas mājas lapa šādos gadījumos norādīs, kā atrast IVN sponsora mājas lapu un nodrošinās saiti ar to.
- 3.6 ERAB izziņošana: Kad IVN dokumenti ir nodoti publicēšanai publiskajā domēnā vietās, kas saskaņotas ar Banku, IVN tiks iesniegts Bankas Publiskās informācijas centrā (BIC) Londonā un būs pieejams ERAB pārstāvniecībās (RO) attiecīgajā(s) projekta valstī(s). IVN kopiju iesniedz direktoru padomei un paziņojums par dokumenta pieejamību BIC un RO tiek nosūtīts uz Bankas mājas lapu: www.ebrd.com. Šī izziņošana notiek bez bankas akcepta.
- 3.7 Izziņošanas laiks: Privātā sektora projektiem starp datumu, kad ERAB Direktoru padome saņems IVN un tā izskatīšanu, būs vismaz 60 dienas. Valsts sektora projektiem šis periods būs vismaz 120 dienas. Sarežģītākiem projektiem Banka var pieprasīt ilgāku izziņošanas periodu. Visos gadījumos projekta sponsoriem tiks prasīts, lai kamēr Banka ir iesaistīta projektā vai vismaz līdz

Projekta pabeigšanai, ar IVN saistītie dokumenti tiktu saglabāti publiskā domēnā.

- 3.8 Sabiedrības komentāri par IVN: Pēc komentāru perioda beigām, projekta sponsoram vajadzēs informēt komentētājus un iesaistīto sabiedrību par to, kā komentāri tiek ņemti vērā.
- 3.9 ERAB vides darbinieki apkopos sabiedrības komentārus, pievienos to projekta sponsora ziņojumam par sabiedrisko apspriešanu un iekļaus šo apkopojumu projekta vadības dokumentā. Izskatot, vai apstiprināt projektu, direktoru padome ņems vērā komentārus un viedokļus, kurus izteikuši konsultanti un veidu, kādā šīs problēmas risina projekta sponsori. Tie ņems vērā to, cik lielā mērā sponsors ir ievērojis Bankas prasības pēc sabiedriskās apspriešanas.
- 3.10 Starptautiskās konvencijas: Projektiem, kuros iesaistīta pārrobežu ietekme, plānošanas procesā jāņem vērā un principā jāievēro UNECE Konvencijas pamatnostādnes par IVN. Bankas personāls atskaitīsies vadībai un padomei projekta kopsavilkuma dokumentā par to, kā šīs pamatnostādnes tiek ievērotas. ERAB atbilstoši apstākļiem, var sniegt ieteikumus un palīdzēt projekta sponsoriem šajā un citās sabiedriskās apspriešanas procesa stadijās, atzīstot, ka Konvencijā noteiktās saistības var palīdzēt valdībām rast praktiskus risinājumus šo principu īstenošanā, jo īpaši valstīs, kas nav Konvencijas dalībnieces.

Visos projektos, kas saistīti ar Ietekmes uz vidi novērtējumu atbilstoši Bankas prasībām, Banka vadīsies no UNECE Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, ievērojot ERAB Publiskās informācijas politiku.

4 Prasības B kategorijas projektiem

- 4.1 B līmeņa projektiem jāievēro sabiedriskās apspriešanas prasības, kas noteiktas katrā konkrētā valstī.
- 4.2 Bez tam, projekta sponsoram jāpaziņo iesaistītajai sabiedrībai par būtiskajām vides problēmām, kas saistītas ar projektu un jādod kopsavilkums par atvieglojošiem pasākumiem, rīcības plāniem un citām saskaņotajām iniciatīvām valsts valodā. Šis apkopojums jāpublicē uz vietas līdz projekta administratīvās pārbaudes beigām, pirms projekta izskatīšanas direktoru padomē. Bankas darbinieki ziņos vadībai un padomei par šo prasību statusu. Projekta sponsoriem tiks sagatavoti ieteikumi.

5 Prasības C kategorijas projektiem

Prasības informācijas atklāšanai par C līmeņa projektiem tiek noteiktas katram projektam atsevišķi, atkarībā no Bankas iesaistīšanās projektā, ar projektu saistītajām problēmām un sabiedrības ieinteresētības līmeņa.

6 Izņēmumi attiecībā uz privātā sektora projektiem

Parastos apstākļos sabiedriskās apspriešanas rezultāti jāiesniedz Bankai pirms projekta administratīvās pārbaudes pabeigšanas. Dažos gadījumos direktoru padome var apstiprināt izņēmumus sabiedriskās apspriešanas prasībām, kas noteiktas šajā Pielikumā, ja padome ir apmierināta ar to kā ir ievērotas Bankas vides aizsardzības prasības visos citos aspektos. Šajos gadījumos padomes dokumentācijā jāiekļauj attaisnojums jebkuram izņēmumam. Parasti projekta

juridiskā dokumentācija netiks parakstīta līdz tiek pabeigta nepieciešamā sabiedriskā apspriešana; ja Bankas investīciju rakstura dēļ šāda nosacītība nav piemērojama (piemēram, kapitāla tirgus vai cenu jūtīgi darījumi), juridiskie dokumenti konkrētās, kurā momentā apspriešana tiks pieprasīta.

7 Ziņojumi

- 7.1 Visām projektu kategorijām, kur skartas būtiskas vides problēmas, vai kuros iesaistītā sabiedrība ir īpaši ieinteresēta, ERAB rosinās projektu sponsorus uzņemties saistības saskaņā ar pašreiz aktuālām informācijas un komunikāciju programmām vai pieprasīs tiem tās. Piemēram, Banka var pieprasīt, lai pašlaik notiekoša vides monitoringa rezultāti tiek darīti pieejami sabiedrībai.
- 7.2 Visiem projektiem vides jautājumu kopsavilkums tiks izdarīts Bankas projektu kopsavilkuma dokumentā, kas ir nosūtīts uz Bankas mājas lapu un kopija, pirmkārt, ir pieejama direktoru padomei, saskaņā ar ERAB Publiskās informācijas politiku.
- 7.3 Ievērojot Bankas vides ziņojumu prasības, projektu sponsoriem tiks lūgts iesniegt kopsavilkumu par projekta vides prasību ekoloģisko statusu un īstenošanu publicēšanai Bankas mājas lapā, kas pievienots projekta kopsavilkuma dokumentam.
- 7.4 *A* līmeņa projektiem Banka prasīs, lai projektu sponsori iesniegtu ikgadēju vides pārskatu iesaistītajai sabiedrībai un rosinās šīs informācijas atklāšanu projekta sponsora mājas lapā.

8 Novērtējums

- 8.1 Pēc projekta pabeigšanas, projekta darba rezultātu izvērtējumā, pēc nepieciešamības, tiek iekļauts pārskats par sabiedrisko konsultāciju prasību ievērošanu un apsvērumi par to, kā tika risināti visi tie jautājumi, kuri radās sabiedrībai projekta īstenošanas laikā.